

סיכום מפגש היוועצות בנושא צעירים ברשויות המקומיות שנערך בטירת הכרמל ביום 25.6.2018, י"ב תמוז תשע"ח

רשות הצעירים במשרד לשוויון חברתי הוסמכה להגיש לאישור הממשלה תכנית לאומית לצעירים בישראל, אותה היא מגבשת בימים אלה בהובלה משותפת עם אגף בכיר אסטרטגיה תכנון ומדיניות במשרד, ובליוי תהליך שיתוף ציבור ובעלי עניין, בסיוע ארגון 'שיתופים'. כחלק מתהליך השיתוף, נערך ביום ב' 25.06.18, י"ב בתמוז התשע"ח, במרכז הצעירים בטירת הכרמל, מפגש היוועצות בנושא צעירים ברשויות המקומיות. במפגש נכחו 27 משתתפים ומשתתפות, וכן אנשי המשרד לשוויון חברתי, בהם מנכ"ל המשרד, אבי כהן, וצוות 'שיתופים'.

סדר היום

- פתיחה והיכרות, הצגת רשות הצעירים והתכנית הלאומית
- דיון: במה יש להתמקד על מנת לשפר את המענים הניתנים כיום לצעירים ברמה המקומית?
- דיון בקבוצות: המצוי והרצוי
- דיון: שילוב "קול הצעירים" בתהליכי קבלת החלטות

פתיחה

אלישבע סבתו, מנהלת תחום בכיר ברשות הצעירים, פתחה והציגה את רשות הצעירים וחזונה, את התכנית הלאומית ומטרותיה, ואת התפיסה בנוגע לעבודה בנושא צעירים ברשויות המקומיות. לאחר מכן, אבי כהן, מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי, בירך את משתתפי/ות המפגש. הוא התייחס להזדמנות להשפיע באופן ישיר על מדיניות הממשלה דרך תהליך השיתוף בגיבוש התכנית הלאומית לצעירים שתוגש לאישור הממשלה בסוף 2018, והזמין את הנוכחים להביא למהלך את חוויות היומיום שלהם בעבודתם בתחום הצעירים, כחלק ממיפוי האתגרים, החסמים והפתרונות בתחום.

בהמשך נערך סבב היכרות, בו המשתתפים והמשתתפות הציגו את עצמם ואת הסיבות שהביאו אותם להשתתף במפגש. צוינו חשיבות תחום הצעירים, היותם של צעירים כוח משמעותי, והרצון ללמוד ולהכיר נדבכים נוספים בתחום. צוין לטובה עצם קיום מפגש רחב ומגוון, אליו הגיעו שחקנים ושותפים רבים.

דיון במליאה: עבודת הגורמים המקומיים העוסקים בצעירים

לפני תחילת הדיון, המשתתפים והמשתתפות התבקשו להקדיש מחשבה ולכתוב מהם שלושת הנושאים שטיפול בהם ישפר את המענים הניתנים כיום לצעירים ברמה המקומית. להלן הנקודות העיקריות שעלו בדיון, אשר קובצו ל-4 נושאים - תפיסה, הנגשת מידע, הסדרה וסוגיות תוכן:

1. תפיסה:

- תפיסה הוליסטית - הצעיר כחלק מ - (טווח גיל, קהילה)
- הצעיר כחלק מרצף חיים (משפחה / קהילה / ישוב / אזור)
- צעירים כהמשך הרצף מנוער - ושלא יהיה נתק בין משרדי הממשלה בעיסוק בהם
- חשיבות השיוך וההשתייכות לקהילה, ובכלל זה, חשיבות הגמישות והגיוון במתן מענים לצרכים ייחודיים ומשתנים של קהילות שונות
- הסתכלות על חטיבות גיל בתוך "צעירים" (טווח של 18-35 הוא רחב מאד)
- שימת לב לשלבים דומים בגילאים שונים (לדוגמה, השלב בו נמצאים צעירים ערבים בני 18 שונה מצעירים יהודים באותו גיל, צעיר/ה בהרצליה בגיל 22 שונה מצעיר/ה בגוש עציון בן אותו גיל)
- חשיבות איגום המשאבים של משרדי הממשלה

2. הנגשת מידע:

- צורך במיפוי ואיסוף מידע בנוגע לצעירים ברשות המקומית - הוצע כי ברשות המקומית ימופו נתונים על צעירים שיוגשו ע"י יחידה אסטרטגית.
- צורך בהנגשת מידע לצעירים - הוצעו אתר ייעודי לצעירים, אפליקציה, חוברת זכויות
- הודגשו חשיבות המדיה ושירותים מקוונים, וכן פרסום מענים באמצעים דיגיטליים
- הודגש הצורך במיפוי ותיאום מענים בין כלל משרדי הממשלה והגופים העוסקים בצעירים
- הודגש הצורך בפרסום והנגשת מרכזי הצעירים לציבור הצעירים

3. הסדרה:

- צורך בסטנדרטיזציה של תחום הצעירים, הגדרת מדדים ושימוש בנתונים מהימנים
- צורך בתקנים לכוח אדם לעיסוק בתחום - רכזי צעירים במגוון תחומים ברשויות המקומיות
- תיאום בין משרדי הממשלה העוסקים בצעירים לרבות בעבודה מול מרכזי הצעירים
- צורך בתיאום וטיוב ממשקים: פנים ממשלתי, ממשלה - רשות מקומית
- הודגשה חשיבות הגדרת מדיניות צעירים ברשות המקומית
- לאור ריבוי הפונקציות העוסקות בצעירים עולה צורך בגורם מתכלל ברשות מקומית (הוצע למנות מחזיק/ת תיק צעירים / מנהל/ת יחידת צעירים – כגורם מתכלל)

4. סוגיות תוכן:

- תעסוקה בפריפריה – הצורך בהכשרה, מרחבי עבודה עם מעטפת מקצועית
- מגורים ודיור - קושי של צעירים להישאר במקום בו גדלו, במיוחד בפריפריה
- החברה הערבית - דורשת התייחסות ייחודית בכמה היבטים, ביניהם גם מגורים: יש רצון להישאר במקום אך קושי ליישם זאת בגלל מצוקת דיור ושטחים להתרחב
- יש רצון של צעירים וצעירות להשתייך לקהילות ולמסגרות שייכות
- חינוך ילדים ופעוטות – צעירים רוצים להיות מעורבים בחינוך ילדיהם
- תרבות – צורך של צעירים (לא "מותרות")

דיונים בקבוצות: המצוי והרצוי

המשתתפים והמשתתפות התחלקו ל-3 קבוצות, עבור 3 מ-4 הנושאים שאותרו: תפיסת תחום הצעירים, הסדרה וסוגיות תוכן (ללא הנגשת מידע). בקבוצות קיימו דיון סביב השאלה במה יש להתמקד על מנת לשפר את המענים הניתנים כיום לצעירים ברמה המקומית. עבור כל נושא נידונו המצוי (בפרט, למה צריך לשים לב במצב הקיים?) והרצוי. הדיונים בקבוצות התבססו על הנקודות המצוינות לעיל. להלן נקודות עיקריות נוספות שעלו ([להרחבה לחצו כאן](#)):

1. תפיסת תחום הצעירים באופן הוליסטי:

- משפחה וסביבה מיידית: עלה צורך לעבוד עם סביבת הצעיר/ה והמעגלים שהוא/היא חלק מהם כדי לחולל שינוי.
- גישות, הכלה וגיוון: יש להרחיב ולהטמיע מודעות ומענים, וליצור עבודה משותפת של מגוון אוכלוסיות.
- ידע: צורך בסנכרון בין המערכות, שיאפשר גם לקבל מידע קודם ועדכני על צעירים.
- יצירת תחושת שייכות למדינה: אתגר מרכזי. מעורבות ושקיפות עשויות לסייע.

2. הסדרת תחום הצעירים:

- תחום הצעירים ברשויות המקומיות: בפועל יש עיסוק בתחום, אך הוא לא מוסדר, דבר שיוצר בלבול וחוסר תיאום, ומקשה לבצע תכנון ארוך טווח בנושא.
- קיים צורך בגורם מתכלל ברמה המקומית: יחידת צעירים ברשות (אשר יכולה להיות גם מרכז הצעירים), אשר לה אחריות לפיתוח רעיוני של התחום, קיום ממשקים בתחום ובמידת הצורך (למשל ברשויות גדולות), אחריות על מרכזי הצעירים ברשות.

3. סוגיות תוכן:

- **תרבות:** התרבות בפריפריה צריכה להיות נוכחת כמו במרכז, יש להעצים את כישרונות הצעירים.
- **רפואה ובריאות (כולל תזונה, מודעות, חשיפה, שירותים, מניעה), תחבורה ותשתיות -** עלו במהלך הדיון בנושאי רוחב נוספים בהם חסרה התייחסות קריטית לצעירים כאוכלוסייה מובחנת.
- **חינוך:** יש להתייחס לקושי של צעירים בפריפריה באקדמיה, לקושי במרחק (לעיתים הכרחי) מהבית שנדרש כדי לרכוש השכלה גבוהה.

שילוב קולות הצעירים בתהליכי קבלת החלטות

לקראת סוף המפגש התקבצו 2 מהקבוצות על מנת לדון בשאלה איך להביא קולות צעירים לתהליכי קבלת החלטות ברמה המקומית והממשלתית. להלן הנקודות המרכזיות שעלו בדיון:

- **ברמה המקומית:** חשוב להביא צעירים וצעירות לשולחנות עבודה / שולחנות עגולים עם שותפים מקומיים; "צעירים שיושבים אל מול ראש הרשות המקומית ואומרים את דברם – זה השיח שהכי מחלחל ומבטא את קולות הצעירים".
- **גיוון:** חשוב להקפיד שבשולחנות הדיון יהיו נציגים מכל חלקי האוכלוסיות והקהילות (נשים, חרדים, ערבים, סטודנטים, וכו'). יש קושי בלהביא צעירים ממגוון קהילות, אך אלו הם קולות הכרחיים.
- **מנהיגות:** כיום חלק גדול מ"נציגי הציבור" אינם רלוונטיים כי אינם מייצגים צעירים, לכן חשוב לפתח מנהיגות בקרב צעירים וצעירות.
- **מעורבות:** יש קושי להביא צעירים ליזום ולעשות לטובת היישוב ולטובת עצמם. יש משבר אמון בין המערכת ובין הצעירים. צעירים לא מרגישים שיש עם מי לדבר, ולא רוצים להנהיג את היישוב ואת עצמם.
- **מעורבות מקומית דורשת רמה של מחויבות שקשה לצעירים.** לכן על הרשות המקומית לשווק את הפעילות שלה ולקרוא לצעירים לקחת חלק, וגם הפוך: לבוא לפעילויות של צעירים ולשמוע את קולם (לדוגמה, לקמפוסים של צעירים).
- **פנייה ישירה לצעירים באמצעים דיגיטליים:** כחלק משימוש במוצרים ובשירותים עירוניים מקוונים, כמו פניה לתשלום ארנונה בהודעת סמס, אפשר להשתמש בפניה של הרשות המקומית אל צעירים בהודעת סמס גם בנוגע לסוגיות של השתתפות ומעורבות, כגון, "האם תרצה/י להתנדב?".
- יש הרבה צעירים שעובדים ופעילים במגזר השלישי ובשלטון המקומי, כדאי להפוך אותם לשותפים.

סיכום

בסוף המפגש גב' אלישבע סבתו הודתה לכולם על ההשתתפות ועל הדיון הפורה והמלמד, וציינה כי ניתן להמשיך להיות בקשר ולבקש להצטרף ל**זירת ההיוועצות המקוונת**, וכן לפנות במייל לאפרת בנימין, מנהלת תחום קהילות ברשות הצעירים - efratbe@mse.gov.il או לעדי שילינג-גלזר, רכזת תהליך השיתוף מטעם 'שיתופים' - adi@sheatufim.org.il.

תודה לכל המשתתפות והמשתתפים על התרומה והמעורבות! (פירוט המשתתפים – בנספח).

תהליך השיתוף של רשות הצעירים

להקשיב • להשתתף • להשפיע

נספח 1: משתתפי/ות המפגש וארגון (לפי סדר א"ב של שם פרטי)

מועצת תנועות הנוער	אבישג דיין
מרכז צעירים עיריית טירת כרמל	אדווה הרטמן בן נתן
אשכול גליל מערבי	אלה שפר רוזן
תחום ומרכז צעירים, עיריית עכו	אלי חביב
משרד הבינוי והשיכון, אגף שיקום שכונות	אסנת דבי
משרד הביטחון, האגף והקרן לחיילים משוחררים	גלית ברגמן
מרכז השלטון המקומי	הדר אליהו
לינק 20	זאב סלע
המכון הדמוקרטי	טלי רוז
עמותת אנוש	ליאור צין
משרד הביטחון, האגף והקרן לחיילים משוחררים	מאיר ציירי
מרכז המועצות האזוריות	מירב בן שימול
תכנית יתד, הג'וינט ומשרד הרווחה	נטע לי אלמגור
קרן גרוס	נעמי פינק
מחלקת נוער, באקה אל גרבייה	פאדי מוואסי
מרכז צעירים עיריית קרית ים	סימה בוחבוס
קיבוץ כנרת	סמדר מלמד
מרכז צעירים עיריית טירת כרמל	עדי ציצושווילי
מרכז צעירים באקה אל גרבייה	פאדי מוואסי
מרכז צעירים עיריית טירת כרמל	צלילה פרנקל-פרסיקו
מועצת הקבוצות והקהילות	רחל מאירה סיאני
החברה למתנ"סים	שרה קלה מאיר
צוות המשרד לשוויון חברתי	
מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי	אבי כהן
מנהלת תחום בכיר, צעירים ומעורבות חברתית, רשות הצעירים	אלישבע סבתו
מנהלת תחום קהילות ומנהיגות, רשות הצעירים	אפרת בנימין
סטודנטית, רשות הצעירים	עדי בן דהן
מנהל תחום אסטרטגיה ומדיניות, אגף בכיר אסטרטגיה, מדיניות ותכנון	רועי לבנון
יועצת למנכ"ל המשרד לשוויון חברתי	שיפי זרביב
צוות שיתופים	
יועצת בכירה לתהליכי שיתוף ברשות הצעירים	אור סרי
רכזת תהליכי השיתוף ברשות הצעירים	עדי שילינג גלזר
יועצת בכירה לתהליכי שיתוף ברשות הצעירים	ענת קבילי
יועצת בכירה לתהליכי שיתוף	ערה דואק
מנכ"ל	שלמה דושי